

**Державна служба статистики України**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

**Наказ Державної служби  
статистики України**

**від 17.12.2019 № 403**

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ  
З ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО  
СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЩОДО НАЯВНОСТІ ТА РУХУ  
НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ, АМОРТИЗАЦІЇ**

**Київ – 2019**

## **Державна служба статистики України**

Відповідальний за підготовку – директор департаменту структурної статистики Державної служби статистики України Кузнєцова М. С.

Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження щодо наявності та руху необоротних активів, амортизації (далі – методологічні положення) містять опис основних положень і методів проведення цього державного статистичного спостереження.

Методологічні положення підготували фахівці департаменту структурної статистики Державної служби статистики України.

Методологічні положення схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Державної служби статистики України (протокол від 10.05.2019 № 9).

### **Державна служба статистики України**

- адреса: вул. Шота Руставелі, 3, м. Київ, 01601, Україна
- телефони: (044) 287-24-22
- факс: (044) 235-37-39
- електронна пошта: [office@ukrstat.gov.ua](mailto:office@ukrstat.gov.ua)
- вебсайт: <http://www.ukrstat.gov.ua>

## Зміст

|                                                                                                                       | Стор. |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| Передмова.....                                                                                                        | 4     |
| Скорочення та умовні позначення.....                                                                                  | 4     |
| I. Загальні положення.....                                                                                            | 5     |
| II. Основні поняття та терміни.....                                                                                   | 5     |
| III. Методологічні та організаційні засади проведення державного статистичного спостереження.....                     | 5     |
| 1. Мета та основні характеристики державного статистичного спостереження.....                                         | 5     |
| 2. Джерела інформації державного статистичного спостереження.....                                                     | 6     |
| 3. Система статистичних показників державного статистичного спостереження.....                                        | 7     |
| IV. Формування та актуалізація сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження..... | 8     |
| 1. Формування сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження.....                  | 8     |
| 2. Актуалізація сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження.....                | 8     |
| V. Проведення державного статистичного спостереження та обробка даних.....                                            | 9     |
| 1. Методи проведення державного статистичного спостереження.....                                                      | 9     |
| 2. Основні етапи обробки даних державного статистичного спостереження.....                                            | 9     |
| VI. Забезпечення якості даних державного статистичного спостереження                                                  | 11    |
| VII. Забезпечення конфіденційності статистичної інформації державного статистичного спостереження.....                | 12    |
| VIII. Поширення результатів державного статистичного спостереження...                                                 | 13    |
| IX. Перегляд даних державного статистичного спостереження.....                                                        | 13    |
| Список використаних джерел.....                                                                                       | 14    |

## Передмова

Метою розроблення цих Методологічних положень є визначення переліку показників, методів проведення державного статистичного спостереження щодо наявності та руху необоротних активів, амортизації.

Методологічні положення призначені для використання працівниками органів державної статистики, а також можуть бути корисні для інших заінтересованих користувачів статистичної інформації.

## Скорочення та умовні позначення

|                          |                                                                                                                  |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ДСС                      | – державне статистичне спостереження "Наявність і рух необоротних активів, амортизація";                         |
| ЄС                       | – Європейський Союз;                                                                                             |
| КВЕД                     | – Класифікація видів економічної діяльності;                                                                     |
| KISE                     | – Класифікація інституційних секторів економіки;                                                                 |
| КОАТУУ                   | – Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України;                                          |
| КОПФГ                    | – Класифікація організаційно-правових форм господарювання;                                                       |
| РСО                      | – Реєстр статистичних одиниць;                                                                                   |
| СРП                      | – Статистичний реєстр підприємств;                                                                               |
| <i>T</i>                 | – рік, у якому формується сукупність одиниць державного статистичного спостереження;                             |
| ТОД                      | – територіальні органи Держстату;                                                                                |
| форма № 2-ОЗ ІНВ (річна) | – форма № 2-ОЗ ІНВ (річна) "Звіт про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції"; |
| ФОП                      | – фізичні особи-підприємці.                                                                                      |

## **I. Загальні положення**

1. Ці Методологічні положення визначають перелік показників і методи проведення державного статистичного спостереження щодо наявності та руху необоротних активів, амортизації (далі – ДСС), використання та поширення його результатів.

2. Методологічні положення ґрунтуються на нормах Закону України "Про державну статистику" [1] та ураховують положення наказу Держкомстату від 16.12.2009 № 481 "Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств" [12], наказів Держстату від 15.02.2017 № 41 "Про затвердження Методологічних положень щодо забезпечення статистичної конфіденційності в органах державної статистики" [10], від 17.08.2018 № 170 "Про затвердження Принципів діяльності органів державної статистики" [14].

3. Ці методологічні положення також ураховують положення Регламенту (ЄС) № 549/2013 Європейського парламенту і ради від 21.05.2013 "Про Європейську систему національних та регіональних рахунків у Європейському Союзі" в частині показників споживання основного капіталу та балансу нефінансових активів [15].

## **II. Основні поняття та терміни**

Для цілей цих Методологічних положень терміни й поняття вживаються у значеннях, визначених законом України "Про державну статистику" [1], Положенням про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств [12], глосарієм до плану статистичного спостереження, затвердженим наказом Держкомстату від 29.12.2009 № 498 "Про затвердження структури плану статистичного спостереження та глосарія до нього" [5], а також у значенні:

функціональний підхід – спосіб узагальнення даних, за яким показники діяльності суб'єктів формуються за однорідними видами економічної діяльності.

## **III. Методологічні та організаційні засади проведення державного статистичного спостереження**

### **1. Мета та основні характеристики державного статистичного спостереження**

1. Метою проведення ДСС є формування інформації щодо наявності та руху необоротних активів, амортизації суб'єктів господарювання та фізичних

осіб для інформаційного забезпечення статистики національних рахунків та інших користувачів.

2. ДСС охоплює суб'єктів господарювання та фізичних осіб.

3. ДСС проводиться шляхом збору даних безпосередньо від респондентів, з використанням даних інших державних статистичних спостережень, адміністративних даних.

4. У частині збору даних безпосередньо від респондентів ДСС має такі основні характеристики:

1) вид ДСС:

за ступенем охоплення одиниць: суцільне,  
за часом реєстрації даних: поточне;

2) періодичність ДСС: річна;

3) організаційна форма ДСС: статистична звітність;

4) спосіб ДСС: документальний облік;

5) одиниця ДСС: підприємство;

6) респондент ДСС: юридична особа;

7) органи, які здійснюють ДСС: Держстат, ТОД;

8) класифікатори (класифікації), що використовуються при проведенні ДСС: КВЕД, КІСЕ, КОПФГ, КОАТУУ;

9) місце проведення ДСС: регіони України.

## **2. Джерела інформації державного статистичного спостереження**

Джерелами інформації ДСС є:

дані форми ДСС № 2-ОЗ ІНВ (річна) "Звіт про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції" (далі – форма № 2-ОЗ ІНВ (річна));

дані державного статистичного спостереження "Капітальні інвестиції", які використовуються для розрахунку індексу матеріальних активів;

дані державного статистичного спостереження "Активи, власний капітал, зобов'язання та фінансові результати підприємств", які використовуються для дорахунку даних щодо вартості необоротних активів по малих та

мікропідприємствах, що не включені до сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись у рамках ДСС;

дані державного статистичного спостереження "Економічні рахунки сільського господарства", які використовуються для дорахунку показників щодо надходження й вибуття довгострокових біологічних активів рослинництва і тваринництва по домогосподарствах (фізичних особах);

дані державного статистичного спостереження "Основні показники щодо початку та завершення будівництва", які використовуються для дорахунку показників щодо прийнятих в експлуатацію збудованих житлових будівель, по ФОП та фізичних особах;

дані державного статистичного спостереження "Наявність та рух житлового фонду", які використовуються для розрахунку показників щодо вибуття та ліквідації індивідуальних житлових будівель;

адміністративні дані Державної казначейської служби щодо вартості необоротних активів, амортизації по розпорядниках коштів державного та місцевого бюджетів, органів державних цільових фондів станом на 01 січня років  $T$  та  $T-1$ , які розміщені на її вебсайті ([www.treasury.gov.ua](http://www.treasury.gov.ua)) у розділі "Звітність". Зазначені дані використовуються для контролю якості інформації по вищенаведених установах.

### **3. Система статистичних показників державного статистичного спостереження**

#### **1. Показниками ДСС є:**

1) необоротні активи (первісна та залишкова вартість) на початок та кінець року;

2) матеріальні активи (первісна та залишкова вартість) на початок та кінець року;

3) нематеріальні активи (первісна та залишкова вартість) на початок та кінець року;

4) вартість активів, що надійшли за рік;

5) вартість активів, що вибули за рік;

6) амортизація (знос);

7) вартість активів, на які повністю нараховано амортизацію (знос);

8) ступінь зносу матеріальних активів;

9) індекс матеріальних активів.

#### **IV. Формування та актуалізація сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження**

##### **1. Формування сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження**

1. Формування генеральної сукупності, сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, і переліку респондентів ДСС за формою № 2-ОЗ ІНВ (річна) здійснюється щорічно у грудні року  $T$ .

2. Формування генеральної сукупності, сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, і переліку респондентів ДСС здійснюється на державному рівні.

3. Генеральна сукупність одиниць ДСС формується на основі РСО (у частині СРП) та включає одиниці, які є активними станом на 01 листопада року  $T$  та відповідають таким критеріям:

1) за типом статистичної одиниці: підприємство;

2) за інституційним сектором економіки відповідно до KICE належать до секторів S.11 "Нефінансові корпорації", S.12 "Фінансові корпорації", S.13 "Сектор загального державного управління", S.15 "Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства";

3) за основним видом економічної діяльності за КВЕД відносяться до секцій A-S.

4. Сукупність одиниць ДСС, яка безпосередньо буде досліджуватись за формою № 2-ОЗ ІНВ (річна) за рік  $T$ , дорівнює сукупності одиниць, яка буде досліджуватись за вказаною формою в рамках державного статистичного спостереження "Капітальні інвестиції" за рік  $T$ .

##### **2. Актуалізація сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження**

Актуалізація сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, і переліку респондентів ДСС за формою № 2-ОЗ ІНВ (річна) не здійснюється.



## **V. Проведення державного статистичного спостереження та обробка даних**

### **1. Методи проведення державного статистичного спостереження**

1. Засобами зв'язку в електронному форматі або безпосередньо здійснюється інформування респондентів про їх залучення до участі в ДСС.

Крім того, інформація щодо участі у проведенні ДСС розміщується на офіційному вебсайті Держстату ([www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)) у сервісі "Пошук за кодом ЄДРПОУ".

2. Дані за формою № 2-ОЗ ІНВ (річна) на паперових носіях (нарочно або поштою) або у формі електронного звіту засобами електронного зв'язку відповідно до Порядку подання електронної звітності до органів державної статистики [13] одержуються наприкінці лютого наступного за звітним року, у термін, зазначений на бланку форми.

3. Після одержання звітів за формою № 2-ОЗ ІНВ (річна) здійснюється їх уведення/завантаження до електронного середовища для подальшої обробки статистичної інформації.

### **2. Основні етапи обробки даних державного статистичного спостереження**

1. Під час обробки звітів в електронному середовищі здійснюються арифметичні та логічні контролю:

перевірка ідентифікації респондента;

повнота введення даних;

перевірка правильності співвідношення окремих значень показників форми;

порівняння з аналогічними показниками фінансової звітності;

виявлення алогічних відповідей шляхом порівняння значень показників, у тому числі у динаміці (порівняння з попереднім звітним роком).

За результатами проведення контролів, з метою визначення причин виявлених неузгодженостей, може здійснюватися зв'язок з респондентами, а в разі виявлення помилок первинні дані доопрацьовуються та коригуються.

2. Надалі здійснюється поєднання зведеної інформації за формою № 2-ОЗ ІНВ (річна) з даними:

1) державного статистичного спостереження "Активи, власний капітал, зобов'язання та фінансові результати підприємств" щодо вартості необоротних активів малих та мікропідприємств;

2) державного статистичного спостереження "Економічні рахунки сільського господарства" щодо наявності та руху довгострокових біологічних активів рослинництва, тваринництва фізичних осіб;

3) державного статистичного спостереження "Основні показники щодо початку та завершення будівництва" щодо вартості прийнятих в експлуатацію будівель, збудованих ФОП та фізичними особами.

3. Для розрахунку даних щодо вартості вибуття та ліквідації необоротних активів у частині житлових будівель використовується інформація щодо часток площі вибуття та ліквідації житлових приміщень у загальній площі житлових приміщень, обчислених у рамках державного статистичного спостереження "Наявність та рух житлового фонду".

4. Розрахунок відносних показників здійснюється за формулами:

1) ступінь зносу матеріальних активів:

$$K_z^t = \frac{F_{нк}^t - F_{зк}^t}{F_{нк}^t} \times 100\% \quad (1),$$

де  $K_z^t$  – ступінь зносу матеріальних активів у році  $T$ ;  $F_{нк}^t$  – первісна вартість матеріальних активів на кінець року  $T$ ;  $F_{зк}^t$  – залишкова вартість матеріальних активів на кінець року  $T$ .

2) індекс матеріальних активів:

$$I^t = \frac{F_{nn}^t + (F_{вн}^t / I_{ки}) - (F_{л}^t \times I_{ки})}{F_{nn}^t} \times 100\% \quad (2),$$

де  $I^t$  – індекс матеріальних активів;  $F_{nn}^t$  – первісна вартість матеріальних активів на початок року  $T$ ;  $F_{вн}^t$  – вартість уведених у дію нових матеріальних активів у році  $T$ ;  $F_{л}^t$  – вартість ліквідованих матеріальних активів у році  $T$ ;

$I_{ки}$  – індекс-дефлятор капітальних інвестицій розраховується на підставі даних державного статистичного спостереження "Капітальні інвестиції" за формулою:

$$I_{ки} = \frac{v_{ки}^t / i_{ки}^{t/t-1}}{v_{ки}^{t-1}} \times 100\% \quad (3),$$

де  $v_{ки}^t$ ,  $v_{ки}^{t-1}$  – обсяги капітальних інвестицій за січень-грудень років  $T$  та  $T-1$ ;

$i_{ки}^{t/t-1}$  – індекс капітальних інвестицій за січень-грудень року  $T$  до року  $T-1$ .

5. Формування показників ДСС здійснюється на державному рівні в таких розрізах:

1) для показників щодо необоротних активів (за первісною та залишковою вартістю) на початок та кінець року; матеріальних активів (за первісною та

залишковою вартістю) на початок та кінець року; нематеріальних активів (за первісною та залишковою вартістю) на початок та кінець року; вартості активів, що надійшли за рік; вартості активів, що вибули за рік; амортизації (зносу); вартості активів, на які повністю нараховано амортизацію (знос), ступеня зносу матеріальних активів:

за видами економічної діяльності (на рівні розділу КВЕД);

за видами активів: матеріальні активи (будівлі житлові; будівлі нежитлові; інженерні споруди; машини, обладнання та інвентар; транспортні засоби; земля; довгострокові біологічні активи рослинництва; довгострокові біологічні активи тваринництва; інші матеріальні активи; інвестиційна нерухомість); нематеріальні активи;

2) для індексу матеріальних активів формування здійснюється за видами економічної діяльності (на рівні розділу КВЕД).

6. Деталізація інформації щодо наявності та руху необоротних активів за функціональним підходом здійснюється відповідно до окремої Методики формування статистичної інформації щодо наявності та руху необоротних активів.

## **VI. Забезпечення якості даних державного статистичного спостереження**

1. Для забезпечення якості даних, які одержуються шляхом збору інформації безпосередньо від респондентів, аналізується рівень надання звітів респондентами, залученими до ДСС, та причини їх ненадання. Очікуваний рівень відповідей для ДСС становить 100%. Для його досягнення у разі відсутності звіту використовують метод безпосереднього контакту з респондентом для з'ясування причини неотримання звіту. Як правило, рівень ненадання звітів респондентами, залученими до ДСС, не перевищує 6%. Більшість одиниць не звітує з причин банкрутства, припинення, демографічних перетворень.

У ДСС застосовуються процедури заповнення відсутніх даних (імпутація), опис яких наведено в окремій Методиці формування статистичної інформації щодо наявності та руху необоротних активів.

2. Для контролю якості результатів ДСС застосовуються такі методи, як аналіз даних у часі (динаміка показника за останні 3-5 років); аналіз даних у просторі (по регіонах та видах економічної діяльності); виявлення й аналіз сумнівних агрегатів, а також аналіз взаємозв'язку даних ДСС щодо необоротних активів.

3. Сезонні коригування показників у рамках ДСС не здійснюються.

4. Результати ДСС публікуються у третій декаді вересня року, наступного за звітним. Сформовані за результатами ДСС матеріали супроводжуються відповідними поясненнями щодо методології проведення ДСС, визначень та розрахунку показників, а також посиланнями на відповідні методологічні та методичні документи на офіційному вебсайті.

5. З метою інформування користувачів стосовно основних критеріїв та показників якості результатів ДСС складається стандартний звіт з якості спостереження, який містить загальну інформацію, яка не залежить від результатів ДСС за конкретний період, а визначена чинною методологією, процедурами обробки даних і методами вимірювання якості статистичних даних і процесів.

Звіт розміщується на офіційному вебсайті Держстату та оновлюється в міру змін ключових метаданих ДСС (методології, процедур, процесів статистичного виробництва, класифікацій, основних статистичних показників тощо).

## **VII. Забезпечення конфіденційності статистичної інформації державного статистичного спостереження**

1. Забезпечення статистичної конфіденційності у практиці проведення ДСС здійснюється відповідно до вимог законів України "Про державну статистику" [1], "Про інформацію" [2], "Про захист персональних даних" [4], "Про доступ до публічної інформації" [3], з урахуванням основних принципів і методів, визначених Методологічними положеннями щодо забезпечення статистичної конфіденційності в органах державної статистики, міжнародних вимог до правил конфіденційності статистичної інформації відповідно до регламентів ЄС.

2. Для дотримання встановлених законодавством гарантій забезпечення статистичної конфіденційності перед респондентами реалізуються такі заходи:

1) забезпечення конфіденційності первинних даних, одержаних органами державної статистики від респондентів у ході проведення ДСС, відповідно до вимог Закону України "Про державну статистику" та використання їх виключно для статистичних цілей;

2) надання статистичної інформації, одержаної за результатами ДСС, користувачам у зведеному знеособленому вигляді;

3) нерозповсюдження статистичної інформації, яка була одержана в ході проведення ДСС, якщо є загроза розкриття первинних даних.

3. При проведенні ДСС перевірка статистичної конфіденційності здійснюється для всіх показників, наведених у пункті 1 підрозділу 3 розділу 3.

Загроза розкриття первинних даних установлюється за правилом порогового значення: якщо статистичні дані за визначеним показником розраховані на базі занадто малої кількості одиниць (щонайменше 3 одиниці), зведені підсумки не оприлюднюються.

4. Основними методами уникнення розкриття первинних даних для агрегованих даних є неоприлюднення вразливого значення (первинне блокування) та блокування значень, за допомогою яких можна розрахувати вразливі значення, що були заблоковані на етапі первинного блокування (вторинне блокування), включаючи блокування значень взаємопов'язаних показників та беручи до уваги їх розрізи й агрегацію.

## **VIII. Поширення результатів державного статистичного спостереження**

1. Відповідно до Закону України "Про державну статистику" [1] статистична інформація, одержана за результатами ДСС, поширюється у зведеному знеособленому вигляді.

2. Поширення показників ДСС здійснюється тільки на державному рівні.

3. З метою забезпечення вільного та одночасного доступу користувачів узагальнена статистична інформація за результатами спостереження оприлюднюється на вебсайті Держстату ([www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)) у відповідних статистичних продуктах (статистична інформація, статистичні публікації).

Терміни оприлюднення, вихідні показники та їх розрізи (деталізація), а також статистичні продукти, які поширюються за результатами ДСС, визначаються планом державних статистичних спостережень на відповідний рік.

4. Інформацію за результатами ДСС Держстат також надає за запитами користувачів статистичної інформації у порядку та на умовах, визначених чинним законодавством.

## **IX. Перегляд даних державного статистичного спостереження**

Перегляд даних за результатами проведення ДСС не здійснюється.

Директор департаменту  
структурної статистики Держстату

Маргарита КУЗНЄЦОВА

### Список використаних джерел

1. Закон України "Про державну статистику" від 17.09.1992 № 2614-XII станом на 19.04.2014. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>.
2. Закон України "Про інформацію" від 02.10.1992 № 2657-XII станом на 16.07.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
3. Закон України "Про доступ до публічної інформації" від 13.01.2011 № 2939-VI станом на 01.05.2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
4. Закон України "Про захист персональних даних" від 01.06.2010 №2297-VI станом на 30.01.2018. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
5. Глосарій до плану статистичного спостереження, затверджений наказом Держкомстату від 29.12.2009 року № 498. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Державний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності (ДК 009:2010). Київ. Держспоживстандарт України. 2010. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Державний класифікатор України. Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України (ДК 014-97). Київ. Держстандарт України 1997. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Державний класифікатор України. Класифікація організаційно-правових форм господарювання (ДК 002:2004). Київ. Держспоживстандарт України. 2004. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
9. Класифікація інституційних секторів економіки України, затверджена наказом Держстату від 03.12.2014 № 378. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
10. Методологічні положення щодо забезпечення статистичної конфіденційності в органах державної статистики, затверджені наказом Держстату від 15.02.2017 року № 41. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Наказ Мініну від 30.11.1999 № 291 "Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування", зареєстрований у Міністерстві юстиції України 21.12.1999 за № 892/4185. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.
12. Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств, затверджене наказом Держкомстату від 16 грудня 2009 року № 481. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
13. Порядок подання електронної звітності до органів державної статистики, затверджений наказом Держкомстату від 12.01.2011 року № 3. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
14. Принципи діяльності органів державної статистики України, затверджені наказом Держстату від 17.08.2018 року № 170. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
15. Європейська система національних та регіональних рахунків 2010. URL: <https://data.europa.eu/eli/red/2013/549/oj>.